

uzela stvar u svoje ruke. U tim veštīm, iskusi-
nim rukama stvar se neverovatnom brzinom
smirila: Umetnost ju je najpre nežno pomilova-
la, zatim protrljala vrhovima prstiju, da bi naj-
zad, posle nekoliko ubrzanih pokreta napred-
-nazad, sve bilo gotovo...

...Nezadovoljan ovakvim razvojem doga-
daja, Zarez M. Crnjanskog zatraži reč.

— Slušaj mala — obrati se on Andrićevoj
Prozi, pogledavši je zavodnički. — Ako se na-
ljutim, napisacu te, pa ćeš onda videti svog Bo-
ga (onog o kome govori Domentijanova Svet-
lost)!

— Kad si već takav mangup, onda je probaj
otkucati direktno u mašinu — dobaci mu iro-
nično — koketno Venclovićeva Beseda, ljubo-
morna, valjda zato što je sve do naših dana os-
tala u rukopisu.

— Opa baš! — uzviknu iznenađeno Ladin
Kalambur. — Bogme još nisam čuo da je neko
nekoga potucuo u pisačoj mašini. Šta bi to tre-
balo da znači?

— To, brate, znači da u ovom cirkusu opet
neko nekog nemilice jebe — odgovori mu Vo-
jislavljeva Poezija merkaajući ispod oka Vuko-
vu Reformu.

— E, to će onda biti kao kad je onaj jebao je-
ža u leda — osmehnu se dvosmisleno Usmena
Književnost. — Šta ti misliš o tome, dragi Orfe-
line?

Pošto je Orfelin čutao, postavljenu zagonet-
ku pokušao je da razreši Koderov Jezik, ali za
džabe, jer ga Dositej Obradović nije baš najbo-
lje razumeo. Intervenirali su tu i Sterijin Hu-
mor i Nastasijevićeva Začudnost i Kantakuzi-

nova Bogorodica, ali uzalud — Srpski Realisti
nikako da ukapiraju šta oni hoće da kažu. Je-
dino su se, izgleda, Dučićeva Forma i Disov Pe-
simizam dobro snašli u takvoj situaciji: otišli
su, lepo, u »Astoriju«, iznajmili sobu za dnevni
boravak i ostali u njoj zatvoreni sve do 18 h.

— Vidi ti njih — prokomentariše ovu švale-
raciju Ristićev Esej. — Ko bi rekao da će otići
baš u »Moskvu«? Što nisu skoknuli preko do,
»Interkontinental«, tamo je jeftinije?

— Zato što u to vreme »Interkontinental«
još nije bio izgrađen — prezirivo se obrecnu Te-
odosijevo Žitije.

— Ja bih, na primer, šetao po Kalemegda-
nu da sam uspeo čapiti Škerlićevu Kritiku! Sa-
mo bi me to koštalo barem dvesta kinti! — re-
zignirano konstatova Vinaverov Stil.

— A šta bi nam falilo da maznemo nešto
mlade: mlado meso je prava piletina — predlo-
žiše uglas Rastkovo Otkrovenje, Brankov Ro-
kajni Eros i Zenitistička Konstrukcija (samo su
Prozodija L. Mušickog i Nadrealistička Pod-
svest čutale).

I dok se, tako, u ovom finom društvu vodio
razgovor o jebačini, neki već behu prešli sa re-
či na delo. Naime, gore na trapezu su se sas-
vim ozbiljno spandali Renesansa i Barok, i to
naočigled svojih zakonitih supružnika Roman-
tizma i Avangarde. Poučeno njihovim prime-
rom, Prosvetiteljstvo je takode pokušalo da
nađe partnera (ili partnerku), ali mu to nikako
nije polazilo za rukom: klovnovi su već odigra-
li svoju tačku, a dresirane životinje baš nisu bi-
le raspoložene za seks. Nije bolje prošao ni Bi-
dermajer, ali je zato Ekspresionizam na brza-

ka zviznuo Postmodernu, ne vodeći računa o
tome da vrši protivprivredni blud: uostalom,
možda je bio ohrabren činjenicom da su se
sličnoj aktivnosti prepustili Klasicizam, Mani-
rizam i još neki, pa im ni dlaka s glave nije fa-
lila! U svakom slučaju, dok su se pravi majstori
zabavljali na pravi način, naše fino društvo je i
dalje štrikalo crevca, očekujući nastup novih
akrobata: Pavlovićeve Refleksivnosti, Popinih
Mitologema, Miljkovićevog Neosimbolizma,
Kišovog Organizovanog Haosa, Pavićeve Fan-
tastike, Kovačevog Dokumenta, Pekićevog
Univerzuma i tsl. ...

...Razočaran ovakvim razvojem događaja,
Damijanov iznenađajući odlučio da preuzme Stvar
u sopstvene ruke. Cima ju je gore-dole, mazio
i stiskao, ali bezuspešno: Stvar je uporno igno-
risala sve pokušaje njegovih neveštih ruku.
Onda je mladeni Damijanov uzeo laso, želeći
da uhvati neku devojčicu spremnu da pomogne,
ali ni u tome nije uspeo. Najzad je, u kraj-
njoj depresiji, zaključio:

— Ne ide, pa ne ide: čim čujem reč revolver,
odmah se mašim za kulturu. Eto, zato valjda i
nisam otišao u trojanski rat!

Pa je, siromašak, bacio bojno koplje, uzeo
štit u zube i uz pomoć čuvenog dr Save podi-
gao optužnicu protiv čitave te džu-bu ekipe —
koja mu već stolicima zagorčava život. ...

NaRaVoUčEnIJe

Tužibaba Jeca

ulovila zeca:

zec se opio,

tužibabu šopio!

noćni intermeco

pomalo apsurdna igra na četiri glasa

atila balaž

(Muzika: Raund midnajt Majlsa Dejvisa. Nakon izvesnog vremena mu-
zika se utišava, neko navija budilnik, zatim s dva energična pokreta —
bira dva telefonska broja)

Žena: (PRIJATNIM, MEKIM TELEFONSKIM GLASOM) Tačno je
23 sata, 15 minuta, 20 sekundi. (ODGOVARAJUĆI
TELEFONSKI SIGNAL) Tačno je 23 sata, 15 minuta, 30
sekundi. (ODGOVARAJUĆI TELEFONSKI SIGNAL) Tačno
je 23 sata, 15 minuta, 40 sekundi...
(KRATKA PAUZA)
(ISTI PRIJATNI, MEKI TELEFONSKI GLAS) Oprostite, da
li mogu, promene radi, da vas sada nešto ja upitam?

Muškarac: (IZNENAĐENO) Kako da ne, samo izvolite...

Žena: Da nije možda vaš budilnik marke INSA?

Muškarac: Jeste.

Žena: Nije vredan truda.

Muškarac: Kako, molim vas...?

Žena: (ODLUČNO) Uzalud se bakćete s njim, neće vam zvoniti.

Muškarac: Neće zvoniti? Ali do sada je uvek...

Žena: Zar vam je doista uvek zvonio? Ovoga puta neće.

Muškarac: (PRAVDAJUĆI SE) Nemojte mi zameriti što sam
posumnjao... Vi mislite, dakle, da se pokvario?

Žena: Dozvolite, mi se još i ne znamo, a vi već ispoljavate žarko
interesovanje za moje najintimnije misli...?
(PODRUGLJIV HIHOT)

Muškarac: Ma ne, nikako... Ja sam hteo samo da navijem ovo čudo,
pa sam pomislio da bih mogao proveriti i tačno vreme, da
nazovem Centralu, kad tamo...

Žena: ...kad tamo, Centrala se raspituje za vaš budilnik! I zar je
to toliko neobično?

Muškartac: (SAVLADAVŠI DONEKLE ZBUNJENOST) Pa šta da
kažem, priznajte i sami, ne događa se svaki dan da
Centrala uz sažetu informaciju daje i dodatna
objašnjenja. I da... uopšte...

Žena: ...kako Centrala može da se upušta u neslužbeni razgovor
sa strankom koga zanima jedino tačno vreme. Po pravilu,
zadatak Centrale je da daje kratke i jasne informacije,
međutim, među njenim službenicama ima i opasnih
torokuša. Naročito u ovo pretponoćno doba.
(GUGUTAVIM, GRLENIM GLASOM) Dosadujem se.

Muškarac: Šta radite?

Žena: Dosadujem se... zar je to nešto neprirodno?

Muškarac: (UZ ZVUČNE EFEKTE KOJI, PO SVEMU SUDEĆI,
POTIČU OD ČEŠKANJA NEOBRIJANE BRADE!) Ja vas
savršeno razumem, mada ovako kasno, gotovo u ponoć,
više nisam obavezan bilo koga ni da razumem, niti da
zabavljam.

Žena: (POMALO UVREĐENO) Niste obavezni? Molim... Ponuden
ko počašćen. E pa, laku noć!

Muškarac: (UPLAŠENO) Oprostite, gospodice, nemojte prekinuti
vezu. Shvatite me, preklinjem vas! Bio sam veoma
pospan, hteo sam da legnem, ali sad sam se sasvim
rasanio. Nemojte spustiti slušalicu, molim vas! Kakvo
časćenje? O čemu je reč?

Žena: (SMEJUĆI SE) Čujem, niste se spremili za ovaj randevu.

Muškarac: Kako da vas razumem?

Žena: Možda ste se istuširali, ali niste se obrijali, pa sada
češkate bradu.
(STRUJNJA VI ZVUK ČEŠKANJA DVODNEVNE BRADE)

Žena: Mora da imate prilično jaku bradu, gospodine. A s
ovakvim čekinjama teško se može telefonirati! Elektricitet
koji nastaje u korenu dlaka stvara ne malu pometnju na
Pupinovoj skali, što potom u Centrali može da izazove
sasvim pogrešne utiske. A sve te sporedne šumove teško
je odstraniti, pa nije ni čudo što ukupni utisak nije
potpun. Ali, šta ste vi, zapravo, želeli?

Muškarac: (SMIRENIJE) Ja? Zapravo... ništa. Stigao sam kući posle
devet, mrtav umoran. U letnjem bioskopu prikazivali su
neku nadasve zamornu melodramu. A i inače, imao sam
težak dan. Vredi još napomenuti da sam od ostataka
poslednje plate kupio sebi cipele. Šimike s blago
zatupljenim nosom. Gado su mi našuljile pete, jedva sam
se ispeo na osmi sprat. Morao sam da ih izujem već na
trećem jer je lift, naravno, opet bio u kvaru. Grabio sam
— da ne kažem: stremio u visine — onako u zoknama. Ne
znam, ove naše cipele naizgled nisu loše. Lepe su, ali
tvrde... U odnosu na italijanske — nebo i zemlja! Svejedno,
razgaziću ja njih. Kad ih pogledaš, čini ti se da bi mogao
proći u njima čitav jedan svetski rat. Neka ih davo nosi,
kupiću još jedan par istih, samo u mekoj varijanti. Jer —
kad sam se već ovako raspričao — znate li šta sam uradio
u svom prevelikom besu čim sam stigao kući?

Žena: Baš me zanima...?

Muškarac: Zavitlao sam nove novcate cipele kroz prozor.

Žena: Pogrešili ste. Jer prethodno, naravno, niste izvadili pertle?

Muškarac: Nisam... Zašto je trebalo da ih izvadim?

Žena: (ZAMERAJUĆI) Jer to nije u skladu, rekla bih čak i da je
u suprotnosti s propisima Opštih operativnih smernica
telefonsko-telegrafskih komunikacija. Zar niste znali?

Muškarac: Nisam.

Žena: (S POMALO AGRESIVNOM UPORNOŠĆU) Naravno, to i
nije stvar omekšivača. Pretpostavljam da vam nije poznat
ni sadržaj prve rečenice Telefonskog imenika...?

Muškarac: Kao da mi se nešto, kao kroz maglu, pričinjava...

Žena: (DIDAKTIČKO—BIBLIJSKIM TONOM) U početku bog stvorio dve prazne piksele od paste za cipele. I bi veče, i bi jutro, dan sedmi, kad bog spoji piksele s jednom pertlom...

Muškarac: To beše početak Sveopšpteg Časkanja!...

Žena: Ne beše, nego bijaše.

Muškarac: Bijaše, doista.

Žena: (USHIĆENO) Odlično! Bravo! Bravisimo! Star čovek nije mator čovek!

Muškarac: Savijaj drvo dok je mlado!

Žena: Živeli!

Muškarac: Živeli!

Žena: Živeli

Muškarac: Preduzmimo zajedno jedno putovanje na kraj noći!

Žena: A ne, ne dolazi u obzir.

(PAUZA — SVE PREPOZNATLJIVIJE U PRVI PLAN IZBIJA MUZIKA KOJA SVE VREME RAZGOVORA DISKRETNO ROMORI)

Žena: (ULAGIVAČKI) Recite mi, da nije to možda Majls Dejvis?

Muškarac: Pogodili ste, to je Majls. Samo što je napon struje kolebljiv. I vi mi se čas udaljavate, a čas se približavate... sad... kao da ste sasvim, sasvim blizu. (ŠAPSUČUĆI) Kao da, oboje, funkcionišemo na istom talasnom području, ultrakratkom.

Žena: Uvažavam udvaranja samo onih osoba koje poznajem.

Muškarac: Ali ovaj začarani krug negde mora da se prekine!

Žena: Treba li to da shvatim kao da se u vama bude neka raspoloženja?

Muškarac: Kristalno čista osećanja.

Žena: (KOKETNO) Premda me i ne poznajete... Ne znate ni kako izgledam. Da li sam omalena ili stasita? Punačka ili vitka? Plavokosa ili crnka? Pojma nemate, nadalje, na kojem skrovitom mestašću nosim svoj maleno—malecni mladež... Ili to sve za vas i nije bitno?

Muškarac: Nije... Zapravo, hoću da kažem da je vaš glas... da je vaš glas tako predivan, da sve drugo baca u senku.

Žena: Moj glas? Kakav je moj glas?

Muškarac: Gospodo... mila gospodice, nadasve je divan. Vi ste otelevorenje najdivnijeg, najdevičanskijeg, najčistijeg glasa. Rečju: vi ste najlepší glas.

Žena: Pokušajte da ga malo pobliže opišete!

Muškarac: (UZVIŠENIM TONOM) Divan je, oh, prekrasan! Zaobljeno topao i kestenjasto smeđ — poput Majlsovih očiju. Topao, ali ujedno i pomalo strog. Staloženo razuman i zatvoren, ali i u svojoj dečje nevinoj radoznalosti i neverovatno otvoren, otvoren i širok, poput prolećnih polja mog zavičaja. Oči crne. Artikulacija malo ležerna, ponekad skoro na samoj granici piskavosti, ritmički prevaljujete reči preko bisernih zuba da bi one potom prosto kliznule po blistavo vlažnim, napućenim usnicama, oh, ti blagi, groždanom mašču natopljeni, julskim suncem objasni brežuljci detinjstva! Očevu široko, plavo radničko odelo, njegov topli pogled, njegove snažne mišice, poput kore sveže ispečenog hleba, njegove praznične kravate, kao Majls na nedeljnoj misi. Očevi, od teškog rada ogrubeli dlanovi na mojim dečaćkim obrazima. Cmoknuo bi jezikom od zadovoljstva posle svake lepo zaokrugljene rečenice. Oh, vaš glas je nalik na gotovo sinhrono tuljenje sirena, sredom u podne, moga rodnoga grada, nalik je na šuštanje majčinih letnjih haljina. (NA VISOKOM STEPENU PRODUHOVLJENOSTI) Blag je, oh, preblag i proziran, svilenkasto proziran kao...

Žena: (PRIGUŠENIM GLASOM) ... kao?

Muškarac: (ODJEDNOM OTREŽNJEN) Eh, šta laprdam! Šta ste rekli, koliko je sati! Ja sam, zapravo, samo to hteo da pitam. I, molim vas lepo, po čemu ovaj časovnik ne bi ujutro zazvonio?

Žena: (S HLADNIM, BEZLIČNIM GLASOM CENTRALE) Jer ni jedan od mehaničkih zvona dvostruko ugrađen u budilnike marke INSA, četvrtkom ujutro ne zvoni usled fabričke greške na sklopki. A sutra je četvrtak. Da li je odgovor dovoljno iscrpan?

Muškarac: (RAZMIŠLJAJUĆI) Četvrtak? Pa šta da radim? Kako ću se ujutro probuditi? (SMEJUĆI SE) Eto ti ga! Toga se nikad ne bih setio! Retko koristim telefon. Možemo li se dogovoriti da me vi probudite?

Žena: Nazovite devet—osam—tri. Ja sam samo jedan automat, odnosno... sačekajte samo trenutak!

Muškarac: Vi ste automat?

Žena: A vi ste neoženjeni, zar ne?

Muškarac: Pa... žena me je napustila...

Žena: Mogu li da pogadam?

Muškarac: Ako vam to čini zadovoljstvo...

Žena: (NAKON KRATKOG ZVUČNOG EFEKTA ČESKANJA BRADE) Odmaknite malo mikrofona od brade! E, tako je bolje. Dakle... žena vam je pobjegla, recimo s jednim prebogatom zapadnonemačkim fabrikantom cipela. Jesam li pogodila?

Muškarac: (ČUDEĆI SE) Neverovatno! Otkud znate?

Žena: Ja sve znam.

Muškarac: Šta još, na primer?

Žena: Vi ste rođeni u Plavu na Mlavi, srednjega ste rasta, svetloplavih očiju, lojalni ste građanin. Više pametan nego glup. Pomalo bez smisla za humor. Detinjstvo i ranu mladost proveli ste pored intimnih vrbacima obgrljenih, iskričavih brzaka Mlave, uskrivudale između nežno zelenim travnjacima prekrivenih obala, kamo je svake prve srede u mesecu, tačno u podne, dopiralo — kao što smo maločas saznali — umilno tuljenje sirena, dok ste vi, s očevim od napornog rada izbrzdanim, ali utoliko nežnijim dlanom na temenu, učili aritmetiku. Nekoliko godina kasnije — kakvog li neočekivanog obrta! — eto vas u prestoničnoj baletskoj školi, međutim, u jednom trenutku neopreznosti, slomili ste nogu, što je ujedno bio i kraj vaše vrtoglave karijere.

Muškarac: (SRDITO) Istina je da sam i pored toga mogao još neko vreme da nastupam! Bio sam i s jednom nogom bolji od cele one gomile drvenih mamlaza. Meni je muzika u krvi. U krvi! Razumete? Ali nisam hteo, onako čopav, da budem apostol prosečnosti. (POSLE KRATKE PAUZE RADI EFEKTA, NEŠTO STALOŽENIJE) Oprostite, molim vas. Nastavite! Nemojte ništa prećutati. Moram da se suočim sa stvarnošću. Živeli!

Žena: Živeli!

Muškarac: Živeli!

Žena: Živeli!

Muškarac: Živeli!

Žena: Živeli!

(GOTOVO DO IZVITOPERENOSTI POJAČAN ZVUK MELODIJE RAUND MIDNAJT)

Žena: (NADJAČAVAJUĆI MUZIKU) Niste navršili ni petu godinu života kada su vaši roditelji — sećate se još većito tužnih majčinih očiju, svedočanstva njenog poljsko-jevrejskog porekla — s džepnim rečnikom sveznanja u zavežljaju, otplovili u Ameriku gde su, uskoro, završili kao žrtve saobraćajnog udesa, ne stigavši ni da se makar telefonom jave kući. Nikad nisu imali kod sebe žeton. Za vaše školovanje pobrinuo se stric, smestio vas je u internat plesne škole snabdevši vas debelim svežnjevima nevažjećih bonova Prvog Ujedinjenog Trusta Levih i Desnih solidarno udruženih tvornica kožne obuće...

Muškarac: (VIČUĆI S ODUŠEVLJENJEM) Handred Majls! O, Amerika! Amerika! Amerika! Dejvis—kup! Engleska, Amerika! Majls, Majls! Divota, divota, kakva divota! Majko moja, oče moj!

Žena: Premili stric nestao je potom u dahauskoj gunguli, a vi ste ostali sam—samcijat u hladnoratovskom svetu. Od inače malobrojnih, a i dalekih rodaka u Poljskoj bili ste odvojeni takoreći gvozdenom zavesom. Bez ikoga i bez ičega, osim pet minuta muzike u srcu. Vaša noga nije slomljena, ona je samo od tuge otežala, razumete? Otežala!!!

Muškarac: Oh, beli, oh crni! Oh, Evropa—bluz, oh, poljski bluz! Talijanska kantata, Radio Šabac, tužan je četvrtak — tužan, tužan, pretužan! Majko! Oče!

Žena: U Evropu na olovnim nogama. Pred njim su zalupljena vrata svakog ozbiljnijeg pozorišta, ponekad nastupa po jeftinim kabareima. Čas je muškarac, čas nije. Za sitne pare!

Žena: Živeo, živeo, Eduarde! Jediní moj! (BURNI KLOPOT BALETSKIH CIPELA. NJIHOVA SILOVITA IGRA NAJPRE PUBLAZI U STEPPOVANJE, A POTOM U SOLO PARTIJU PREBLANJEVA ARTA BLEKIJA IZ HENKS SINFONI. ZATIM MUK: SAMO MUŠKARČEVO USKLOPARANO DAHTANJE)

Žena: (PROMUKLO) Pridi mi bliže, Eduarde! Zagrlj me čvrsto! Ako budeš pažljiv, nećeš se zapetljati u telefonski gajtan. A sad, još silovitije, ljubavi, prigrli me! I poleti, ponesi me sa sobom! (PONOVLJENI FRAGMENT SOLO PARTIJE ARTA BLEKIJA)

Žena: (UZBUĐENO ŠAPČUĆI) Imaš li pri ruci jedan odvijac?

Muškarac: (IZNENADENO) Šta će nam odvijac?

Žena: Ako me okreneš, dragi, nežno, molim te, ugledaćeš na donjem delu četiri malena zavrtnja. Izvrni ih, pažljivo, i odloži ih u pepeljaru, da se ne zagube, a onda skini donji poklopac. Samo brzo, dragi, brzo... (SUMOVI KORAKA KOJI SE UDALJAVAJU, A POTOM SE UBRZANO Približavaju)

Muškarac: (ZABRINUTO) Nisam baš mnogo vičan u toj stvari... Bojim se da ne pokvarim nešto.

Žena: (NESTRPLJIVO) Ne budi majmun, Eduarde! Brzo, ali nežno, krajnje nežno: svaki je trenutak dragocen. Oh, budi pažljiv...! (ZVUK BARATANJA ODVIJAČEM)